

Ett säkrare Sverige.

Underlag för säkerhetspolitisk dialog

Ett nytt säkerhetspolitiskt läge för Sverige

Sveriges och Europas säkerhetspolitik bygger på principen om varje stats självklara rätt att välja sin säkerhetspolitiska väg. Europas gränser ska aldrig mer ritas om med våld. Detta sammanfattas som den ”europeiska säkerhetsordningen” som utgör fundamentet för Europas säkerhet och har sin grund i en rad internationella avtal.

Ryssland har steg för steg utvecklat ett fientligt förhållningssätt till väst och undergrävt den europeiska säkerhetsordningen. Invasionen av Georgien 2008, annekteringen av Krim 2014 och aggressionerna mot östra Ukraina som pågått sedan dess visar också att Ryssland varit och är redo att använda våld för att nå sina politiska mål.

Den ryska statsledningen framförde i december 2021 ett antal krav som i praktiken underkänner den europeiska säkerhetsordningen och rätten för Europas länder, inklusive Sverige, att fritt göra sina egna vägval. Sverige och andra berörda länder har varit tydliga i sina svar: Alla länder väljer själva vilka säkerhetspolitiska samarbeten man ingår i. Det finns ingen plats för intressesfärer i Europa.

Den 24 februari inledde Ryssland ett fullskaligt anfällskrig på det suveräna Ukraina. Det är nu tydligt att den period av fred och stabilitet mellan stater som präglat Europa sedan det kalla krigets slut nu är över. Rysslands krig bryter mot folkrätten och är ett angrepp mot hela den europeiska säkerhetsordningen. Vi befinner oss i ett nytt säkerhetspolitiskt läge som är oförutsägbart och riskfyllt för Sverige och vårt närområde.

Socialdemokratisk utrikes- och säkerhetspolitik

Genom vårt partis historia har den socialdemokratiska säkerhetspolitiska linjen har utgått från Sveriges och svenska folkets säkerhet och frihet. Den militära alliansfriheten har också tjänat Sverige mycket väl.

Socialdemokratins säkerhetspolitiska målsättningar är enligt vårt partiprogram att *”bevara vårt lands fred och självständighet, att trygga stabiliteten i vårt närområde och att bidra till stärkt internationell säkerhet.”*

Utgångspunkterna för den socialdemokratiska politik som ska förverkliga våra säkerhetspolitiska målsättningar fastställs i de politiska riktlinjer som antogs av 2021 års partikongress.

”Vår säkerhetspolitik ska bygga på en trovärdig nationell försvarsförmåga, militär alliansfrihet, fördjupade försvarssamarbeten, särskilt med Finland, och en aktiv, bred och ansvarsfull utrikespolitik. Det är helt centralt att vi står upp för folkrätten, de mänskliga rättigheterna och principen om mänsklig säkerhet.”

I takt med att omvärlden förändrats har vi socialdemokrater justerat vår säkerhetspolitik, efter noggranna överväganden och alltid med Sveriges bästa för ögonen. Vi har dessutom tagit ansvar för internationell fred och säkerhet, samt nedrustning och utveckling. En politik som vi kommer fortsätta värna och prioritera. FN och folkrätten är en hörnsten i vår utrikespolitik och vi socialdemokrater ser fortfarande att många av dagens hot och konflikter inte bara är av direkt militär karaktär utan kan ta sin grund i klimatförändringar, fattigdom eller terrorism.

Sedan Berlinmurens fall och kalla krigets slut utvecklades neutralitetspolitiken till att betona den militära alliansfriheten. När Sverige blev medlem av den Europeiska unionen 1995 förtydligades att vår alliansfrihet var militär, men att vi tog steget in i en politisk värdegemenskap som bygger på en fördragsfäst solidaritet mellan medlemmarna. Aktiveringen av EU-fördragets solidaritetsklausul 42.7 efter exempelvis terrorattackerna i Paris 2015 är ett bevis på EU-solidariteten. Sverige kommer inte att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett annat EU-medlemsland eller nordiskt land.

Sedan 2014 har den socialdemokratiskt ledda regeringen fördjupat Sveriges militära samarbeten, inte minst med Finland men också inom EU, med Nato och med USA och Storbritannien. För att trygga vårt lands territorium och stärka Sveriges trovärdighet som samarbetspartner påbörjades den största uppbyggnaden av Sveriges totalförsvar sedan 1950-talet.

Verktyg för att stärka Sveriges säkerhet

Med utgångspunkt i det kraftigt försämrade läget i närområdet har den socialdemokratiska regeringen agerat snabbt och resolut på flera sätt, genom att införa kraftiga sanktioner mot Ryssland, för att stötta Ukraina och för att stärka Sveriges säkerhet.

Den nya verkligheten ställer krav på att formulera en säkerhetspolitik i ett helt nytt säkerhetspolitiskt läge samtidigt som våra grundläggande värderingar värnas. Att försvara Sveriges säkerhet kräver en bred ansats, där vi använder en rad olika verktyg som samverkar i en säkerhetspolitisk helhet. Alla verktyg är förknippade med för- och nackdelar, på både kort och lång sikt. Nedan redovisas ett antal frågeställningar som kan bidra till en ökad säkerhet för Sverige och världen, men också de utmaningar som finns. Det står också klart att de risker Sverige står inför har sin grund i Rysslands agerande.

1. En aktiv utrikespolitik för fred och säkerhet. Socialdemokratin har under lång tid varit pådrivande för att värna möjligheten till konfliktlösning genom medling och dialog, respekt för folkrätt och mänskliga rättigheter och initiativ för nedrustning. Sverige har bidragit till att bygga upp och värna den europeiska säkerhetsordningen och vi är en konstruktiv aktör inom organisationer som EU, FN, Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) och Europarådet. Vi ger ett omfattande stöd för att försvara demokrati och mänskliga rättigheter. För socialdemokratin är det uppenbart att den långsiktigt starkaste garantin för fred och säkerhet är att alla världens länder har robusta demokratiska styren. Tyvärr kommer regimerna i länder som Ryssland sannolikt inte att reformeras i demokratiska riktning i närtid och under tiden kvarstår hoten mot fred och säkerhet.

2. Stärka Sveriges totalförsvar. Sedan 2014 har vi genomfört den mest omfattande förstärkningen av totalförsvaret sedan 1950-talet. Dessa satsningar fortsätter och utökas. Försvarsanslagen ska uppgå till 2 procent av Sveriges BNP. En trovärdig nationell försvarsförmåga har alltid varit en hörnsten i Sveriges och Socialdemokraternas säkerhetspolitik. Att Sverige helt på egen hand ska kunna försvara sig mot ett ryskt angrepp skulle dock kräva att vi avsätter betydligt större resurser till vårt försvar. Att bygga upp en förlorad försvarsförmåga tar också tid.

3. Fördjupat försvarssamarbete i EU. Alla EU:s medlemsstater har åtagit sig att ge stöd med alla till buds stående medel, om en annan medlemsstat skulle utsättas för ett väpnat angrepp. Det går att utveckla fler och bättre strukturer inom EU för att kunna lämna och ta emot stöd. Samtidigt är EU ingen militär allians. 21 av EU:s 27 medlemsstater är medlemmar i Nato där de satsar på en gemensam försvarsstruktur. Detta har begränsat möjligheterna att utveckla liknande militära strukturer på EU-nivå och även på medellång sikt är de möjligheterna mycket små. På längre sikt är det inte alls omöjligt att EU och EU:s medlemsländer behöver ta ett större ansvar för att försvara vår kontinent och vår värdegemenskap.

4. Fördjupade samarbeten med andra länder. Sverige ingår idag i en rad försvarssamarbeten, där länder som Storbritannien och USA är viktiga partners och samarbetet med Finland intar en särställning. Dessa avtal underlättar för Sverige att lämna och ta emot stöd i händelse av konflikt och de kan fördjupas ytterligare. Det är troligt att Finland mycket snart väljer att ansöka om medlemskap i Nato. Eftersom flera av Sveriges internationella samarbeten är gemensamma med Finland kommer dessa avtal utan tvekan att försvagas.

5. Medlemskap i Nato. Mot bakgrund av att även hotbilden mot Sverige har förändrats efter Rysslands invasion av Ukraina skulle Sverige kunna ansöka om medlemskap i Nato. Det innebär att Sverige får säkerhetsgarantier av övriga medlemsländer och samtidigt åtar sig att bidra till försvaret av andra Nato-länder om de angrips. Det pågår en liknande diskussion i Finland och vårt socialdemokratiska systerparti om medlemskap i Nato och det finns mycket som talar för att Finland kommer att ansöka om medlemskap. Sveriges och Finlands säkerhet är nära sammankopplad och även om våra länder fattar beslut oberoende av varandra påverkas vi förstås av varandras vägval. I en diskussion om Nato bör alla aspekter av ett eventuellt svenskt medlemskapet belysas.

Socialdemokratiska utgångspunkter för att trygga Sveriges säkerhet

I ett nytt säkerhetspolitiskt läge där folkrätten och mänskliga rättigheter inte respekteras behöver fler åtgärder vidtas för att stärka och värna dessa, och även den internationella freden och säkerheten.

Det är viktigt att Sverige fortsatt bedriver en stark och självständig utrikespolitik. Utrikes- och säkerhetspolitiken går hand i hand. Därför är det naturligt att också diskutera hur utrikespolitiken bör utformas i ett nytt säkerhetspolitiskt läge.

Vi socialdemokrater ska samtala inom vårt parti om det nya säkerhetspolitiska läget. Ledstjärnan är vad som är bäst för Sveriges säkerhet, nu och i framtiden. Nedan finns ett antal frågor som bör ligga till grund för diskussionen.

1. Vilka risker ser du och vad tycker du är viktigt för Sveriges säkerhet i detta nya säkerhetspolitiska läge?
2. Hur skyddar vi bäst vårt land och vårt folk mot aggressioner från andra länder?

3. Vilka för- och nackdelar ser du med de säkerhetspolitiska verktygen? Hur kan de kombineras?
4. Vad är viktigt för Socialdemokraternas utrikes- och säkerhetspolitik?
5. Hur stärker vi som arbetarrörelse det långsiktiga arbetet för fred, demokrati och jämställdhet och är en motkraft mot auktoritära krafter?

Om den säkerhetspolitiska dialogen

Dialogen sker genom möten med alla partidistriktsstyrelser. För intresserade medlemmar finns det möjlighet att delta på digitala möten. Diskussioner, frågeställningar och medskick tas vidare till partistyrelsen. Partistyrelsen kommer att ha fördjupade diskussioner om det säkerhetspolitiska läget och framtida vägval. Vid behov av beslut är det upp till partistyrelsen som det högst beslutande organet mellan partikongresserna att fatta ett sådant.